

Република България
ИКОНОМИЧЕСКИ
И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ

АНАЛИЗ

ПУБЛИЧНО-ЧАСТНИ ПАРТНЬОРСТВА В ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И СОЦИАЛНА СФЕРА: ПРАВНОНОРМАТИВНА РАМКА, ВЪЗМОЖНОСТИ, ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПРЕПОРЪКИ

(разработен по собствена инициатива)

София
юли 2025 г.

В плана за дейността на Икономически и социален съвет (ИСС) за второто полугодие на 2025 г. е включен за разработване по собствена инициатива анализ на тема „Публично-частни партньорства в образователната и социална сфера: правнонормативна рамка, възможности, предизвикателства и препоръки“.

Анализът бе разпределен за разработване на Комисията по социална политика и Комисията по икономическа политика. За докладчик по акта бе определена Офелия Кънева – член на ИСС от група III. Работата на докладчика бе подпомогната от външен експерт - Деян Драгиев.

На две заседания на комисията – на 28 май 2025 г. и 23 юни 2025 г. бе приет проектът на анализа.

На своята пленарна сесия, проведена на 11.07.2025 г., Икономическият и социален съвет обсъди и прие настоящия анализ.

Съдържание

1. Основни изводи и препоръки	5
2. Публично-частното партньорство. Общи бележки	6
3. Правна възможност за концесиониране в сектора на социалните услуги	7
3.1. Правна рамка на сектора на социалните услуги съгласно Закона за социалните услуги	7
3.2. Допустимост на концесионирането в системата на предоставяне на социални услуги	10
3.3. Финансова структура на концесията	12
3.4. Срок на концесията.....	14
4. Правна рамка на управлението на училищното образование и възможностите за публично-частно партньорство в сферата, съгласно действащото в страната законодателство.....	14
4.1. Правнонормативна рамка	14
4.2. Финансиране и статут на училището като институция в образователния процес.....	15
4.3. Управление и персонал на училището като институция	17
4.4. Обобщения относно нормативната уредба на образователния процес в училищното образование	17
5. Възможност за ПЧП в сферата на висшето образование	18
6. Правна възможност за концесиониране на услугите в училищното образование	19
6.1. Финансова структура на концесията	20
7. Съвместимост на концесионирането на социални дейност с Националната стратегия за развитие на концесиите (2018 – 2027)	20
8. Общи характеристики на процедурата по възлагане на концесия.....	21
9. Сравнителен преглед на утвърдените в световен мащаб модели на публично-частно партньорство в сферата на социалните услуги и училищното образование	23
10. Препоръки и заключения	25
ПРИЛОЖЕНИЕ.....	29

Използвани съкращения

ПЧП – публично-частно партньорство

ЗСУ – закон за социалните услуги

ЗПУО – закон за предучилищното и училищно образование

ЗКонц – Закон за концесиите

DBFO – „design-build-finance-operate“ – „проектиране-изграждане-финансиране-опериране“

САЩ – Съединени американски щати

СМР – строително-монтажни работи

АКСУ – агенция за качество на социалните услуги

1. Основни изводи и препоръки

- Двете присъщи за социалните дейности функции – предоставянето на социални услуги и училищното образование, са както традиционно свързани с публичния сектор – държавата и/или общината, така и съществува възможността за привличане на частни икономически оператори, които да осъществяват дейността в партньорство с и под надзор и контрол на държавата и/или местната власт.
- Публично-частните партньорства носят значителни ползи за най-уязвимите групи в обществото чрез подобряване на достъпа до качествени обществени услуги. Чрез мобилизиране на частен капитал и експертиза ПЧП води до по-бързо и по-ефективно реализиране на инициативи, които иначе биха били затруднени от ограничените ресурси на публичния сектор.
- ПЧП предоставя възможност за по-гъвкаво и устойчиво реализиране на стратегически проекти чрез ангажиране на частния сектор, като същевременно се запазва фокусът върху обществения интерес. Това го прави не просто алтернатива, а стратегически инструмент за постигане на дългосрочни цели в сложна социално-икономическа среда, включително с оглед на демографските предизвикателства. Тълкуване на Закона за социалните услуги и Закона за предучилищното и училищното образование в светлината на Закона за концесиите показва, че такова партньорство в рамките на последния закон е възможно и дори препоръчително, и то именно с цел постигане на обществените цели, които са заложили в секторните закони.
- Препоръчват се законодателни промени с цел да се осигури икономическата структура на дейността, като се постигне икономическият баланс между заплащането на концесионна такса към публичния концедент, от една страна, и осигуряването на приходоизточници за частните оператори. Следва също да се има предвид и да се обърне внимание на обстоятелството, че при публично-частното партньорство или концесионирането, въпреки предоставянето на дейността на частен оператор, отговорността следва да остава при държавата, общината или директора на училището като субект, носещ отговорност за такава дейност по принцип.

- Преодоляването на негативния публичен имидж на ПЧП в България чрез въвеждането на специфични и възискателни механизми за мониторинг, отчетност и контрол на всеки етап от изпълнението на ПЧП, като се включат ясни индикатори за качество, публичен достъп до информация, участие на гражданския сектор в надзорните процеси и независим одит на ключови проекти.
- Укрепването на административния капацитет на местната власт е ключов фактор за успешно прилагане на публично-частни партньорства и концесии. Системното изграждане на капацитет чрез обучения, насоки, добри практики и създаване на вътрешни структури за управление на такива процеси е от съществено значение за ефективното използване на този инструмент в интерес на местното развитие. Информационни кампании и подобряване на осведомеността както в структурите на администрацията, така и сред частните субекти, също би допринесло до повишаване на капацитета за осъществяване на ПЧП.

2. Публично-частното партньорство. Общи бележки

Публично-частно партньорство е дългосрочно договорно сътрудничество между един или повече публични партньори, от една страна, и един или повече частни партньори, от друга страна, за извършването на дейност от обществен интерес при постигане на по-добра стойност на вложените публични средства и при разпределение на рисковете между партньорите¹, Макар и не важаща като действащо право, дефиницията отразява основните характеристики на ПЧП като социален, правен и икономически феномен.

Значението на ПЧП се съдържа във възможността то да предостави алтернативи за привличане на допълнителни финансови ресурси за реализацията на обществено значими проекти и осигуряването на висока ефикасност при изпълнението на тези проекти, тъй като ПЧП е партньорство между публичния и частния сектор за целите на реализирането на даден проект или предоставяне на услуга, която традиционно се изпълнява от публичния сектор чрез разпределяне на разходите, ползите и рисковете при взаимна изгода и за двете страни. Чрез това партньорство силните страни и на двата сектора взаимно се допълват.

Възможността за ПЧП следва да се преценява и прилага с оглед на спецификите на всеки конкретен проект, като се имат предвид рисковете от осъществяването на този модел

¹ Съгласно дефиниция по отменения Закон за публично-частното партньорство

както за публичния, така и за частния сектор. Тъй като целите и мотивите на участниците в едно публично-частно партньорство са различни: за държавата – да гарантира предоставянето на публична услуга и защита обществения интерес, а за частния сектор – печалба, от изключителна важност при финансиране на ПЧП проект е наличието на възможност за възстановяване на вложените средства и печалба от проекта, от една страна, а от друга – гарантиране на качеството на услугата, която обществото получава. Настоящият анализ има за цел да разгледа възможностите за осъществяване на ПЧП в хуманитарната сфера, в широк смисъл, в два конкретни сектора – социални дейности и образование. Настоящият анализ разглежда възможностите за концесиониране, на базата на Закона за концесиите, от една страна, и секторното законодателство, Закона за социалните услуги и Закона за предучилищното и училищното образование, от друга страна.

Съгласно чл. 3 от Закона за концесиите, възложителят може да избере да възложи предоставяне на съответните услуги чрез концесия или чрез обществена поръчка в зависимост от разполагаемите финансови средства и възможностите за прехвърляне на оперативния риск на икономически оператор. Когато се възлага строителство и/или услуги от възлагащ орган или възложител, който не е министър или кмет на община, както и когато оперативният риск не се прехвърля на икономическия оператор за една или повече дейности, включени в предмета на договора, възлагането се извършва по реда на Закона за обществените поръчки. Следователно, при обществена поръчка оперативният риск остава у възложителя, докато при концесията се носи от икономическия оператор на концесията. Ето защо е изпълнена хипотезата на Закона за концесиите, при която възлагането на услуги, предоставяни в системата на социалните дейности или на училищното образование, следва да се осъществява чрез концесия, а не по реда на Закона за обществените поръчки. Поради това и отправна точка на анализа и заключенията от него са свързани с възможностите, които концесионирането предоставя.

3. Правна възможност за концесиониране в сектора на социалните услуги

3.1. Правна рамка на сектора на социалните услуги съгласно Закона за социалните услуги

Съгласно чл. 1 ал. 2, т. 5 от Закона за социалните услуги, основна цел на същия е насърчаване и развитие на публично-частното партньорство при предоставянето на социални услуги. Съгласно чл. 15 от Закона за социалните услуги, услугите в обхвата на

закона включват: информиране и консултиране; застъпничество и посредничество; общностна работа; терапия и рехабилитация; обучение за придобиване на умения; подкрепа за придобиване на трудови умения; дневна грижа; резидентна грижа; осигуряване на подслон; асистентска подкрепа.

Държавните органи с компетентност в сферата на социалните услуги са Министерския съвет, Министерството на труда и социалната политика със своите второстепенни разпоредители – Агенцията за социално подпомагане и Агенцията за качеството на социалните услуги; областните управители, общините (общински съвет и кмет). Министерският съвет определя държавната политика, а министърът на труда и социалната политика планира, разработва, координира, провежда и контролира изпълнението на държавната политика в областта на социалните услуги. Общинските съвети определят общинската политика в областта на социалните услуги в съответствие с установените потребности на общинско ниво и приоритетите на държавната политика. Кметовете² на общини провеждат общинската политика в областта на социалните услуги в съответствие с решенията на общинския съвет; управляват предоставянето на социалните услуги на територията на общината, които се финансират със средства от държавния и общинския бюджет; възлагат предоставянето на социални услуги, които се финансират със средства от държавния и общинския бюджет, на частни доставчици на социални услуги; осъществяват контрол и мониторинг на социалните услуги, които се предоставят на територията на общината и се финансират със средства от държавния и общинския бюджет; следят за законосъобразното разходване на средствата от държавния и общинския бюджет за финансиране на социалните услуги на територията на общината; Общината е доставчикът на социални услуги (чл. 28 от Закона за социалните услуги). Съгласно чл. 29, ал. 3, последните могат да предоставят услугите както самостоятелно, така и чрез възлагане на частни доставчици, които биват лицензирани за тази дейност съгласно чл. 30 от закона.

² Също така: извършват анализ на потребностите от социални услуги в общината; предлагат на общинския съвет организацията и начина на управление на социалните услуги на територията на общината, които се финансират със средства от държавния и общинския бюджет; предлагат на общинския съвет създаване, прекратяване, промяна на броя на потребителите и промяна на мястото на предоставяне на социалните услуги, които се финансират от държавния бюджет, от общинския бюджет и при условията на публично-частно партньорство; отговарят за спазване на стандартите за качество на социалните услуги на територията на общината, които се финансират със средства от държавния и общинския бюджет; извършват анализ на състоянието и ефективността на социалните услуги, които се предоставят на територията на общината, и предлагат на общинския съвет мерки за подобряване на качеството и ефективността на услугите; поддържат актуална информация за всички социални услуги, които се предоставят на територията на общината, и за техните доставчици; осъществяват контрол относно своевременното събиране на таксите за ползване на социални услуги на територията на общината, които се финансират със средства от държавния и общинския бюджет.

Когато предоставянето на социалните услуги е възложено от общината на частни доставчици на социални услуги, финансирането на предоставянето на тези услуги от частните доставчици е със средства от държавния и/или общинския бюджет (чл. 48, ал. 2 от Закона за социалните услуги). Доколкото, съгласно чл. 41, ал. 2 от ЗСУ, е допустимо и финансиране със средства на ЕС, то би следвало да се предвиди законово и възможността по чл. 48 ЗСУ частните доставчици да работят и с такива средства. На основание чл. 48 – 49 от Закона за социалните услуги във връзка с чл. 69, би могло да се възприеме и едно разширено тълкуване, че финансиране би могло да се предоставя и от трети лица, например частни субекти, там, където услугите ще се предоставят и от тях по силата на делегация и възлагане.

Предоставянето на всички социални услуги, попадащи в обхвата на Закона за социалните услуги, финансирани от държавния и/или общинския бюджет, може да се възложи на частни доставчици на социални услуги, съгласно чл. 56 от Закона за социалните услуги. Възлагането на предоставянето на социални услуги, които се финансират от държавния и/или общинския бюджет, може да е: възлагане на предоставянето на социални услуги, които са създадени от общината; възлагане на предоставянето на социални услуги, които общината няма обективна възможност да създаде.

Кметът на общината възлага на основание чл. 64 от Закона за социалните услуги предоставянето на създадени с решение на общинския съвет социални услуги на частни доставчици след провеждането на конкурс.

Конкурс за възлагане може да се провежда за: социални услуги, които вече се предоставят от общината; социални услуги, които са създадени, но чието предоставяне не е започнало или е било прекратено поради несъответствие със стандартите за качество, определени в Наредбата за качеството на социалните услуги. Срокът на договора за възлагане на предоставянето на социалната услуга между кмета и доставчика не може да е по-кратък от две години и по-дълъг от 5 години, като оценка на изпълнението му се прави всяка година. Частният доставчик няма право да използва предоставеното финансиране за други услуги, дейности и разходи извън посочените в договора за възлагане на предоставянето на социалната услуга.

Следва да се отбележи, че към 31.05.2025 г. на територията на Република България се предоставят социални услуги от 526 частни лицензирани оператори³. Това, от една

³ Изт. АКСУ: <https://aksu.government.bg/registar-na-licenziranite-dostavchiczi-na-soczialni-uslugi-2/>

страна, показва интерес към развитие на социалните дейности чрез участието на частни икономически оператор, което от своя страна би следвало да означава, че последните биха били също така заинтересувани от развитието на услугата посредством концесиониране на услугите. Това би им предоставило сигурността и хоризонта за дългосрочна инвестиция в социалната инфраструктура, което води до подобряване на предоставянето на услугите и за обществеността. От друга страна, в своя Актуализиран анализ на демографското и социално-икономическото развитие на районите за планиране – резултати и актуално състояние (2024), ИСС отново подчертава констатираната в 2022 г. тревожна тенденция на намаляване на броя на доставчиците на социални услуги.

3.2. Допустимост на концесионирането в системата на предоставяне на социални услуги

Съгласно чл. 1, ал. 1 от Закона за концесиите („ЗКонц“), предмет на закона е уреждането на публично-частното партньорство, при което по възлагане от възлагащ орган и/или от възложител, икономически оператор изпълнява строителство или предоставя услуги чрез концесия за строителство или концесия за услуги.

На следващо място, Законът изрично очертава целите на концесиониране – развитие на качествени и достъпни инфраструктура и услуги от обществен интерес; задоволяване на обществени потребности чрез включване на частни инвестиции; ефективност и ефикасност при разходването на публични средства и на средства от Европейските структурни и инвестиционни фондове и програми; икономическа ефективност при управлението на собствеността на държавата и на общините в защита на интереса на гражданите и обществото. С оглед на така заложените цели на правния режим на концесионирането може да се направи извод, че концесията е законно средство за задоволяване на обществен интерес и обществените потребности чрез постигане на ефективно и ефикасно управление на публичен ресурс с отдаване на осъществяване на дейности и задоволяване на обществени потребности на частни икономически оператори.

Концесиите могат да бъдат държавни и общински в зависимост от възложителя. Законът определя концесията за услуги като публично-частно партньорство, при което възлагащ орган и/или възложител възлага на икономически оператор предоставяне и управление на една или повече услуги, различни от строителство, срещу което предоставя на

икономическия оператор правото да получава приходи от извършването на тези услуги при поемане на оперативния риск, наричано по-нататък „експлоатация на услугите“. Експлоатацията на услугите включва и правото на концесионера да извършва една или повече стопански дейности, различни от услугите, които са възложени за предоставяне и управление.

С концесия за услуги може да се възлагат социални или други специфични услуги по приложение № 3 към ЗКонц. Приложението съдържа номенклатура на възможните видове услуги, които могат да бъдат възложени за предоставяне на база договор за концесия.

По тази причина законът не препятства, а напротив, изрично създава възможност за концесиониране на социални услуги.

Разграничение между концесиониране на социални услуги и предоставяне на социални услуги по реда на Закона за социалните услуги. В обхвата на Закона за социалните услуги е предоставянето, ползването, планирането, финансирането, качеството, контрола и мониторинга на социалните услуги в Република България (чл. 1). На база на изложеното, видно е, че социалните услуги, визирани от ЗКонц, Приложение 3 от него, и Закона за социалните услуги регламентират по различен начин извършването на социални услуги и възможностите за публично-частно партньорство. Първо, Законът за социалните услуги не препраща към CVP кодове и съдържа по-специфично дефинирани категории услуги. Обратно, определените със CVP кодове услуги отговарят на по-подробна по типове и категории номенклатура от видове услуги. **На база на това може да се заключи, че между двата нормативни акта няма противоречие, а различен подход към различните категории социални услуги. Това позволява една и съща дейност да бъде включена в обхвата и понятието за социална услуга и по ЗКонц, и по Закона за социалните услуги.** Нещо повече, самият факт, че ЗКонц в чл. 8 и Приложение 3 говори за „социални или други специфични услуги“, насочва към извода, че водещ критерий са характерът и естеството на услугата, която, ако отговаря на номенклатурата в ЗКонц по същество, следва да се приема за подлежаща на концесиониране, независимо дали по силата на друг нормативен акт е описана, или окачествена по друг начин. Ако ЗКонц не допускаше услуги, социални по своя тип, да бъдат концесионирани, би следвало цялостно да са изключени от обхвата на закона.

На следващо място, налице са различия в сроковете за предоставяне на услугата – до не повече от 5 години по Закона за социални услуги, за разлика от максимална продължителност 35 г. по ЗКонц.

С оглед на горното, двата режима, по ЗКонц и Закона за социални услуги, не се изключват взаимно, а предоставят **различни „инструменти“ за постигане на социални цели**, особено с оглед на сроковете за предоставяне на услугите.

Съгласно чл. 17, ал. 3, концедент е органът, който извършва действията по възлагане на концесия и е страна по концесионния договор. **Правомощията на концедент се изпълняват от министър или кмет на община.** Тъй като за предоставяне на социални услуги на местно ниво на основание чл. 25, ал. 1, т. 5 от Закона за социалните услуги кметовете на общини управляват предоставянето на социалните услуги на територията на общината, които се финансират със средства от държавния и общинския бюджет, то и възлагането с концесия на предоставяне на социални услуги следва да се извърши от концедент – кмет на община.

3.3. Финансова структура на концесията

Концесионерът заплаща на концедента концесионно възнаграждение в определени случаи. Доколкото се концесионира имущество, представляващо именно държавно или общинско имущество, то концесионерът следва да заплаща концесионно възнаграждение на концедента (държавата или общината). **Съгласно чл. 33, ал. 2, при концесия за услуги, когато обектът на концесията е държавна или общинска собственост, винаги се дължи концесионно възнаграждение.**

От друга страна, не следва да се пропуска въпросът, че при предоставяне на социални услуги е обичайно това да е свързано и с поддържане, подобряване, надграждане, развитие на материалната база за това. Съгласно чл. 8, ал. 4 от ЗКонц, изрично се предвижда, че **при концесиониране на услуги е допустимо на концесионера да се възложат и определени строителни дейности – строителни и монтажни работи за извършване на текущи ремонти и за поддържане на съществуващ строеж в експлоатационна годност (чл. 7, ал. 2, т. 3 ЗКонц).** Това има значение и с оглед на правилото на чл. 32, ал. 1 ЗКонц – **приходите на концесионера от експлоатацията на строежа или на услугите се формират от плащания от потребителите, от потребителите и концедента или само от концедента.** На основание ал. 2, плащане от концедента може да се предвиди, когато за предоставяните от концесионера услуги не се

дължат преки плащания от потребители или от други лица, или ако се дължат такива плащания – не е предвидено концесионерът да ги получава. **Тъй като заплащаните такси за социалните услуги следва да постъпват в държавния бюджет и не могат да бъдат събирани и задържани като приход от икономическия оператор – концесионер, то това би затруднило осъществяването на икономическата логика на концесионната дейност, още повече че концесионерът трябва да заплаща и възнаграждение на концедента.** Възможно решение е свързано с балансирането между двете платежни задължения – на концесионера – да заплаща възнаграждение на концедента, и на концедента – да прави плащане към концесионера във връзка с извършване на дейности по чл. 7, ал. 2, т. 3 ЗКонц, а именно строително-монтажни и свързани работи по материалната база за социалните услуги. Така би се избегнала необоснована тежест, която ще затрудни икономически дейността на концесионера и обезсмисли интереса му да поеме извършване на дейностите. Такова балансиране би се постигнало, ако насрещните финансови задължения, между концедента и концесионера, биват „прихванати“. Това би довело до следните финансови „потоци“:

- заплащане на такси за социалните услуги, които се внасят в държавния бюджет на общо основание;
- заплащане на концесионно възнаграждение при концесия за услуги (социални услуги), която се прихваща спрямо насрещно задължение за плащане от концедента към концесионера;
- дължимост на плащане от общината концедент към концесионера за дейностите, свързани с концесията, относно поддръжка, СМР и др., както и поради обстоятелството, че концесионерът не би могъл да получава друг приход от дейността, за сметка на разходите по поддръжка и управление на услугата, които прави.

Концесионерът частен оператор може също така да разшири чрез инвестицията си местната социална инфраструктура, като, въз основа на възложеното му за ползване и предоставяне на социални услуги имущество, създаде и развие и нови за съответната община услуги, които да не бъдат финансирани от държавния или общинския бюджет. От тях частният оператор може да реализира свои собствени приходи, без да бъде субсидиран от държавния или общинския бюджет. Ползата за държавата и/или общината се съдържа и в усъвършенстването на местната инфраструктура, което е с дългосрочен ефект, а частният оператор има хоризонт и устойчивост за своята инвестиция.

Алтернативна хипотеза представлява структуриране на отношенията по концесията така, че операторът да може да извършва независимата си икономическа дейност на база на концесионирания актив, и така да осигурява паричен поток от дейността, който иначе не би постъпвал поради законовите ограничения на чл. 43 от ЗСУ. Съгласно чл. 43, ал. 4 от Закона за социалните услуги, общините и частните доставчици на социални услуги нямат право да получават приходи от предоставянето на социални услуги, които се финансират от държавния бюджет. Съгласно чл. 33, ал. 2 от Закона за концесиите при концесия за услуги, когато обектът на концесията е държавна или общинска собственост, винаги се дължи концесионно възнаграждение. За да се постигне удовлетворяване както на публичния (и държавния), така и на частния интерес, може да се приеме, че частният оператор има интерес от извършване на услугите, респективно заплащане към държавата на концесионно възнаграждение, понеже чрез ползването на предоставеното за целите на социалните услуги имущество – държавно и/или общинско, както и с развитието, подобреното и надграждането му, частният оператор може да предоставя към потребители разширен кръг от услуги, като в такъв случай генерира печалба за себе си и собствен паричен поток, без да му бъде заплащано от държавата с публичен ресурс при съобразяване с чл. 43, ал. 4 ЗСУ.

3.4. Срок на концесията

Договори за концесия се сключват за срок до 35 години, което дава възможността под формата на концесия да се реализира проект с дългосрочно изпълнение. Така гарантираният срок също позволява хоризонт за инвестиция и развитие на иновации, както и спомага за реализиране на обществените цели за подобряване на социалните дейности, като се постигат и качествено взаимодействие, и партньорство.

4. Правна рамка на управлението на училищното образование и възможностите за публично-частно партньорство в сферата, съгласно действащото в страната законодателство

4.1. Правнонормативна рамка

Училищното образование в Република България се регулира от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), както и подзаконовите актове по приложението му. Законът определя като участници в образователния процес децата, учениците, учителите, директорите и другите педагогически специалисти, както и

родителите (чл. 2, ал. 2). Образователният процес се осъществява посредством институциите в образованието – детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и специализираните обслужващи звена (чл. 2, ал. 3). Законът „отваря врата“ за участието и на по-широк кръг от лица в образователния процес, доколкото съгласно чл. 2, ал. 4 участниците в образователния процес и *институциите могат да си партнират с общините и с други заинтересовани страни. Образователният процес има за предмет обучение, възпитание и социализация.* Той е подчинен на единна държавна образователна политика, като държавата осигурява упражняването на правото на училищно образование. В същото време в т. 10 на чл. 3, ал. 3 законът предвижда и автономия за провеждане на образователни политики, самоуправление и децентрализация. По тази причина изначално нормативно е зададена рамка на осъществяване на образователния процес – съгласно заложената от държавата политика, но с възможност за автономна реализация. Кръгът на дефинираните участници в процеса (държавата, общините и юридическите лица с нестопанска цел, работодателите, родителите и други заинтересовани страни) очертава възможните и допустими от закона участници и в образователни инициативи.

Държавната политика в областта на училищното образование се осъществява от Министерския съвет (чл. 251). Министърът на образованието и науката ръководи и координира провеждането на държавната политика в областта на училищното образование. Кметовете на общините упражняват контрол върху начина на изразходване на предоставените средства на общинските училища (чл. 256, ал. 3).

4.2. Финансиране и статут на училището като институция в образователния процес

Училището е самостоятелно юридическо лице (чл. 29). Изрично законът поставя основи за автономия в дейността на училището като институция⁴. Съгласно чл. 52, училището, като институция, се финансира от държавния бюджет чрез бюджета на Министерството на образованието и науката или на друго министерство или ведомство (например Министерство на културата и Министерство на младежта и спорта). Общинските училища се финансират чрез бюджета на общините. Дейностите в системата на

⁴ съгласно чл. 28 ЗПУО, училището осъществява своята дейност въз основа на принципа на автономията и в съответствие с нормативните актове, като определят свои политики за развитието си в съответствие със законите на страната; и урежда устройството и дейността си в правилник в съответствие със закона

училищното образование се финансират със средства от държавния бюджет, бюджетите на общините, европейски фондове и програми и други източници.

Средствата от бюджета за обучение и възпитание се разпределят между бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет, финансиращи държавни и общински училища, въз основа на: броя на децата и учениците; броя на паралелките; вида и броя на образователните институции; стандарт за дете и ученик; стандарт за паралелка; стандарт за образователна институция. Дейностите, които се финансират изцяло или частично от държавния бюджет по стандарти, се определят с държавния образователен стандарт за финансирането на институциите. Размерите на стандартите се определят с акт на Министерския съвет. Първостепенните разпоредители с бюджет разпределят получените от държавния бюджет средства между училищата въз основа на формули за всяка дейност. Формулите се утвърждават от първостепенните разпоредители.

Държавните и общинските училища прилагат система на делегиран бюджет, която дава право на директора на училището да има функциите на второстепенен разпоредител с бюджет, а в общините с районно деление – на второстепенен или третостепенен разпоредител с бюджет по решение на общинския съвет; да извършва компенсирани промени по плана на приходите и разходите, в т.ч. между дейности, като уведомява за това първостепенния разпоредител с бюджет; да се разпорежда със средствата на училището; да определя числеността на персонала, индивидуалните възнаграждения, преподавателската натовареност и броя на групите и паралелките, както и броя на учениците в тях съобразно утвърдения бюджет на училището и нормите, определени в подзаконовите нормативни актове, като осигурява изпълнението на учебния план. Първостепенните разпоредители с бюджет делегират права на директорите на училища да реализират собствени приходи, като им предоставят за управление ползваната от тях държавна или общинска собственост. По изключение може да не се делегира правото за реализиране на приходи от ползваната от училищата държавна или общинска собственост, когато тя представлява относително териториално обособена единица, която има самостоятелно отчитане на разходите и не представлява част от присъщата на училището дейност.

Училищата може да реализират собствените приходи. Такива са: приходите от наем на недвижими имоти и движими вещи; приходите от собствени земеделски земи и гори; приходите от права на интелектуална собственост; приходите от реализация на

продукция и услуги от практическо обучение; приходите от дарения и завещания и др. съгласно закона.

4.3. Управление и персонал на училището като институция

С оглед анализа на обособеността на училището и годността му да подлежи на концесиониране, необходимо е също така да се разгледа начина за (само)управление на училището. Орган за управление и контрол на държавните и общинските училища е директорът (чл. 257). Директорът управлява и представлява училището. Директорът на държавно и общинско училище организира и контролира цялостната дейност на институцията в съответствие с правомощията, определени с държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти. Директорът разходва предоставения бюджет. Длъжността "директор" в държавните и общинските училища се заема въз основа на конкурс, проведен по реда на Кодекса на труда и на наредба, издадена от министъра на образованието и науката, и с участието на представители на обществения съвет на училището.

4.4. Обобщения относно нормативната уредба на образователния процес в училищното образование

Законът за предучилищното и училищното образование създава рамка за училищната дейност, която е подчинена на държавната политика, зададените от държавата образователни стандарти и управленческите и контролни функции на органите на държавата, под формата на органи на централната власт, както и органите на местната власт. В същото време законът допуска и като принцип на дейността определено самоуправление и автономия, и като устройство на училищната институция, доколкото директорът има широки правомощия, училището разполага с делегиран бюджет, законът позволява училището да реализира и разходва приходи от собствена дейност, допустими са спомагателни структури, като настоятелство, обществен съвет и др. подобни. Законът предоставя тази възможност за повишена автономия и самоуправление, без да са налице конкретизиращи това разпоредби, и без да има яснота доколко се реализира и реална държавна политика в това отношение.

Директорът на училището, като институция, има правното положение да представлява и управлява училището, което е и отделен и самостоятелен правен субект – юридическо

лице. Той разполага с правомощията да управлява бюджета и по този начин може да осъществява собствена политика в рамките на образователната институция. Доколкото се назначава чрез конкурс, провеждан на държавно или общинско ниво, самоуправление в пълен обем трудно би могло да се реализира при текущата нормативна база. В допълнение, участието на трети лица, извън държавните и общинските органи и педагогическия състав в образователния процес и управлението на училището като институция, дори и заложено в закона, е по-скоро пожелателно. В тази връзка, текущите законови разпоредби могат да послужат като една добра основа за доразвитие и конкретизиране на възможностите за по-широко участие в образователния процес.

Възможностите за създаване на публично-частни партньорства в управлението на училищата могат да се наблюдават в редица законови положения и на сега съществуващия закон. Тъй като училищата са самостоятелни юридически лица, е налице тяхната правна обособеност и участие в гражданския оборот. Училището получава и разпределя бюджет – държавно финансиране, основано на критерии, зададени от закона и образователните стандарти. Имуществото му се състои от държавно и общинско имущество, което управлява. Училището има законово право да реализира и разходва самостоятелни приходи от дейността си. *Ето защо може да се направи заключение, че и към момента училището е достатъчно обособена „единица“ в правно, финансово, организационно и др. отношение.*

5. Възможност за ПЧП в сферата на висшето образование

Съгласно чл. 90, ал. 3, т. 4, буква „а“ от Закона за висшето образование, един от източниците за формиране на имуществото на висшето училище са постъпления от научноизследователска, експертно-консултантска и художествено-творческа, лечебна и спортна дейност, от права върху интелектуална собственост, както и от стопанска дейност, свързана с основната дейност на висшето училище по и реализацията на създадените от него научноизследователски резултати и други обекти на интелектуална собственост. Това представлява нормативната възможност висшето училище да извършва стопанска дейност, успоредна на академичната му такава, чрез която да осигурява средства в бюджета си. Става въпрос за дейности, в която имуществото и/или научната работа на висшето учебно заведение представлява „основа“ за генериране на стопанска активност, вкл. чрез предоставяне на консултантски услуги, издателска дейност, научна дейност, създаване на обекти на интелектуална собственост и т.н. В

същото време наличието на обособеност и академична самостоятелност на висшето учебно заведение позволява и без прибегване до инструмент, като концесионирането, да се постигне партньорство с частни икономически субекти.

6. Правна възможност за концесиониране на услугите в училищното образование

Както се представи, с концесия за услуги може да се възлагат социални или други специфични услуги по приложение № 3 към Закона за концесиите. Приложението съдържа номенклатура на възможните видове услуги, които могат да бъдат възложени за предоставяне на база договор за концесия. В частност, кодове по CVP от 80000000-4 до 80660000-8 се отнасят до „Образователни и учебно-тренировъчни услуги“. Това включва услуги на предучилищното и основното образование (80000000-5), услуги на средното образование (80200000-6), услуги на средното техническо образование (80211000-6), услуги на средното професионално образование (80212000-3). **Поради това може да се направи заключението, че в категорията „Административни, социални, образователни, здравни и културни услуги“ в Приложение № 3 към Закона за концесиите са включени именно публични услуги, свързани с образователни дейности и предоставяне на образователни услуги, вкл. такива в средното образование и системата на училищното образование.** По тази причина законът не препятства, а напротив, изрично създава възможност за концесиониране на услугите, предоставяни от училищата. Отделно в ЗПУО няма законова норма, която пряко да регулира въпроса. За разлика от ЗСУ, където участието на частни оператори е регламентирано изрично, ЗПУО не съдържа подобен текст, но такава възможност може да се изведе по тълкувателен път.

Както прегледът на Закона за предучилищното и училищното образование показва, на училищата е поверено управлението на съответно държавна и общинска собственост, която се ползва за целите на осъществяване на дейността на училището като институция – сграден фонд, имоти, игрища и др. подобни. Независимо от това училището е годен субект да придобива и други имоти – тогава и те биха формирали част от обекта на концесията.

Тъй като училищата в училищната система, когато са държавни, са или към министерство, или към община, то и възлагането с концесия на предоставяне на образователни услуги следва да се извърши от концедент – министър или кмет на община. Това е и свързано с характера на собствеността, която се отдава за ползване.

6.1. Финансова структура на концесията

Законът предвижда два модела за заплащане на възнаграждение. Приходите на концесионера от експлоатацията на строежа или на услугите се формират от плащания от потребителите, от потребителите и концедента или само от концедента. Плащане от концедента може да се реализира, когато за предоставяните от концесионера услуги не се дължат преки плащания от потребители или от други лица, или ако се дължат такива плащания – не е предвидено концесионерът да ги получава; когато се цели постигане на социално приемлива цена на услугите, предоставяни от концесионера; при държавно регулирани цени на услугите, които се предоставят от концесионера.

Концесионерът заплаща на концедента концесионно възнаграждение в определени случаи. **Съгласно чл. 33, ал. 2, при концесия за услуги, когато обектът на концесията е държавна или общинска собственост, винаги се дължи концесионно възнаграждение.** Доколкото се концесиира имущество, представляващо именно държавно или общинско имущество, то концесионерът следва да заплаща концесионно възнаграждение на концедента (държавата или общината).

Стойността на концесионното възнаграждение дължимо от концесионера към концедента може да се формира като процент от приходите на концесионера, формиран от допълнителните стопански дейности (ако има такива), които концесионерът извършва или осъществява чрез обекта на концесията. Преценката и изчислението следва да се правят за всеки отделен случай, с оглед спецификите на обекта на концесията и прилежащите към обекта територии.

7. Съвместимост на концесиирането на социални дейност с Националната стратегия за развитие на концесиите (2018 – 2027)

Целите, които политиката за концесииране, съгласно Националната стратегия, следва да постигне, включват: (1) Привличане на частния капитал за изпълнение на строителство и услуги. (2) Използване на професионалния опит на икономическите оператори в областта на организацията и управлението на строителството и предоставянето на услуги и на тяхното финансово управление, включително за създаването и прилагането на иновативни решения, с оглед постигането на най-добро съотношение качество-цена на предоставянето на услуги и задоволяването на другите потребности на публичната власт и на обществото. (3) Задоволяване на належащите нужди на обществото от редица качествени инфраструктурни, образователни, културни,

спортно-туристически, рекреационни, здравни, охранителни, социално чувствителни и други обществени услуги, при най-добро съотношение качество – цена. Развитие на качествени и достъпни инфраструктура и услуги от обществен интерес чрез партньорство между публичните органи и икономическите оператори. (4) Задоволяване на идентифицирани обществени потребности чрез включване на частни инвестиции в строителството и в предоставянето и управлението на услуги при най-добро съотношение на качество и цена. (5) Икономическа ефективност при управлението на публичната собственост в защита на интереса на гражданите и обществото.

Тези цели, които Националната стратегия поставя при концесионирането, могат да бъдат реализирани в сферата на социалните дейности именно чрез постигане на публично-частно партньорство. Това е така, защото за целите на образователни и социални услуги чрез концесиониране могат да бъдат привлечени частен капитал и професионален опит с подобряване на услуги, насочени към обществото.

8. Общи характеристики на процедурата по възлагане на концесия

Съгласно чл. 51 ЗКонц, процедурите за определяне на концесионер за концесиите над европейския праг са:

- открита процедура
- състезателна процедура с договаряне
- състезателен диалог.

При концесиите за социални и други специфични услуги концедентът може да определи процедура за определяне на концесионер, различна от посочените по-горе, независимо дали концесията е над, или под европейския праг. Ето защо, поради факта на предоставяне на социална услуга, то възложителят има оперативна самостоятелност да прецени по какъв начин да проведе процедурата, спазвайки общите принципи на закона. Ако се приеме, че концесия за възлагане на образователната дейност в средно училище на частен икономически оператор представлява концесия, то възложителят има оперативна самостоятелност да прецени по какъв начин да проведе процедурата, спазвайки общите принципи на закона.

Съгласно чл. 53 от закона, откритата процедура се провежда на един етап, в който икономическият оператор подава едновременно заявление и оферта. Откритата процедура не включва договаряне.

Състезателната процедура с договаряне е етапна процедура, при която икономическият оператор подава заявление и участва в подбор, за да получи покана за подаване на предварителна оферта;

Състезателният диалог е етапна процедура, при която икономическият оператор подава заявление и предварителна оферта и участва в подбор, за да получи покана за участие в диалога;

Състезателна процедура с договаряне се провежда, когато концедентът е определил техническите, функционалните или качествените изисквания, но е възможно чрез преговори да се оптимизират качеството, финансово-икономическите елементи, сроковете, социални, екологични или иновативни решения, или преимущества за потребителите, както и юридическата конструкция.

Не само възможна, но и най-адекватна форма на възлагане на концесия се явява състезателният диалог. Последният се явява най-гъвкавият инструмент за оформяне на модела на осъществяване на концесионираната дейност в сътрудничество между възложителя/концедента и концесионера. Състезателният диалог се оказва полезен в случаите, при които възлагащите органи не са в състояние да определят средствата за задоволяване на потребностите си или за оценка на възможностите, които пазарът предлага, като технически, финансови или юридически решения. Състезателният диалог се прилага, когато потребностите на възложителя не могат да бъдат удовлетворени без приспособяване на леснодостъпни решения; включва решения, свързани с проектиране или иновации; поръчката не може да бъде възложена без предварително договаряне заради особени обстоятелства, свързани с характера, сложността или правната и финансовата рамка, или заради свързаните с тях рискове; техническите спецификации не могат да бъдат установени от възложителя с точност. При състезателния диалог всеки икономически оператор може да подаде заявление за участие в отговор на обявление за обществена поръчка, като представи поисканата от възлагащия орган информация за предварителен подбор. Както е видно, състезателният диалог е форма на възлагане, при която възложителят, поради спецификите на възлаганите услуги и свързаните с това дейности, очевидно няма готова и кристализирала представа какво решение (от финансова, правна, техническа и др. гледна точка) е необходимо, затова в рамките на процедурата, диалога и взаимодействието с кандидатите и концепциите им за решения, които те предлагат, се оформя и подходът на

възложителя към необходимостта и услугите, които има нужда да получи, респективно концесионерът да предостави.

9. Сравнителен преглед на утвърдените в световен мащаб модели на публично-частно партньорство в сферата на социалните услуги и училищното образование

В международен план могат да се открият няколко широко прилагани модела на успешно и институционално утвърдено взаимодействие между частни субекти и публичната власт с цел постигане на определен формат на партньорство в сферата на социалните дейности. Така например европейска практика в редица държави, като Белгия, Германия и други, представлява повишаване на качеството на социалните услуги за самотно живеещи възрастни лица чрез индивидуално устройство за дистанционно събиране на физиологични данни, проследяване на местоположение и настъпили промени в позицията на тялото, управлявано чрез специализирана уебплатформа и на тази база автоматизирано сигнализиране към звено за 24/7 обслужване. Така се осъществява т.нар. „телекеър“. Чрез ПЧП се разширява обхвата на услугата както спрямо броя на потребителите, така и териториално; подобрява се мониторингът на услугата и се повишава качеството на социалния скрийнинг и услуга. Тази практика набира позиции и у нас напоследък.

В сферата на училищното образование моделите не са нормативно зададени, а са в по-голяма степен резултат от натрупване на социална и административна практика, синхронизация на целите и дейностите между частни субекти и държавата (или общините) и намирането на работещи подходи в рамката на съществуващата нормативна основа. Става въпрос за широка палитра от модели, които отчитат спецификите и на политическото и икономическото развитие спрямо различните региони:

Частни инициативи с идеална цел. В тази категория попадат действията на частни субекти по подпомагане на училищни дейности без формално поемане на управлението на училищната система. Най-типичната форма на подпомагане се изразява в предоставяне на дарения, спонсорство и др. подобни с идеална цел, така осигурявайки част от финансите на съответното училище. Този модел на взаимодействие почива изцяло на избора и инициативността на спонсора/дарителя и се осъществява обикновено в директни отношения между дарител/спонсор и училище, без опосредствана връзка на ниво държава или община. В международната практика се наблюдават трайни взаимоотношения между субекти с идеална цел (например фондации, тръстове в Северна

Америка и Англия) и училища, при които се предоставя финансиране в дългосрочен хоризонт, като се търси начин в управлението на училището да участва представител на дарителя. Този модел е най-разпространен в държавите от англосаксонския кръг и с първостепенно значение в САЩ. Този модел не е ограничен до САЩ и Великобритания обаче. Частни фондации участват във финансирането на държавни училища още в Индия, Филипините, Кения, Гана, Нигерия, Сингапур, Казахстан, Киргизстан и други. Подобен подход е по-скоро рядко използван в Европа.

Частно управление на държавни средни училища. Най-типичната и често срещана форма на публично-частно партньорство между частни субекти и държавата и/или общините в световен план е чрез осъществяване на управление на публични училища от частни организации. При този модел на отношения собствеността върху имуществото на училищата остава публична (държавна, общинска), както публични остават и функциите на средните училища. В това число и тяхното финансиране продължава да бъде (преимуществено) посредством публични средства – държавен или общински бюджет.

Онова, което се променя, е разпределението на управленческите функции в средните училища. В международен план се наблюдават няколко различни подхода – отдаване на управлението на публичните училища на търговски субекти, които са специализирани в тази услуга; субекти с идеална цел, например фондации, тръстове и подобни, които са специализирани в подобна дейност, а съществува и практиката на сътрудничество с частни училища, които поемат управление на държавни и общински такива (често в Южна Америка).

Чартърни училища, ваучерни училища и подобни. Те се ползват с разширена оперативна самостоятелност, която се предоставя от държавата при самото им създаване, като по този начин се преследват цели, като профилиране на ученици и др. подобни. Чартърните училища се характеризират и с по-висока степен на самоуправление. Тук частен оператор управлява училището, а неговите публични функции се осъществяват съгласно одобрени от държавата правила, които осигуряват по-силно влияние на частни фактори, например настоятелство, местна общност, но не е изключено и организация с идеална цел или дори търговско дружество.

Както в Южна, така и в Северна Америка е популярен моделът на т.нар. концесионни училища. При тях държавни и общински училища в по-бедни и затруднени региони и квартали се поверяват на управлението на частни училища, които се ползват с доверие и са с доказано качество на образованието.

Друг модел е този на т.нар. ваучери за образование. Ваучерите обикновено са обвързани с дадени права на ученика, наред с възможностите за финансиране на образованието му, като те се „получават“ от държавата и „употребяват“ в различни образователни институции, които могат да бъдат както публични, така и частни. Ваучери се използват в Южна Америка, Азия (Индия, Пакистан, Малайзия и др.) и големи част от Африка. Европейски държави, като Швеция и Дания, също регламентират употребата на ваучери за образование.

DBFO. Една от популярните форми на публично-частно партньорство може да се открие в политиката за т.нар. DBFO („design-build-finance-operate“ – „проектиране – изграждане – финансиране – опериране“), въведено във Великобритания от 1992 г. Тук държавата възлага на частен субект както проектирането, така и строителството на обект от училищната инфраструктура, който държавата финансира с публични средства, но частният оператор управлява след построяването съгласно държавните изискване за срок до 30 години.

Подобни модели в последното десетилетие се налагат и в Германия и Нидерландия. В Германия се развиват така неименуваните „Офенбах“ училища в региона на Франкфурт. Там управлението на съществуваща училищна инфраструктура е поверено за срок от 15 г. на частни оператори, които със свои средства обновяват и развиват материалната база на училищата и участват в управлението им, срещу заплащане на възнаграждение от държавата.

10. Препоръки и заключения

Направеният преглед показва, че и в двете присъщи за социалните дейности функции – предоставянето на социални услуги на обществото, както и училищното образование, са традиционно свързани с публичния сектор – държавата и/или общината, но от друга страна, съществува възможността за привличане на частни икономически оператори, които да осъществяват дейността в партньорство с и под надзор и контрол на държавата и/или местната власт. Макар съответното секторно законодателство (ЗСУ и ЗПУО) да не регулира изрично възможността за създаване на публично-частно партньорство и формите за това, тълкуване в светлината на Закона за концесиите показва, че такова партньорство в рамките на последния закон е възможно и дори препоръчително, и то именно с цел постигане на обществените цели, които са заложили в секторните закони. От тази гледна точка може да се приеме, че специалните закони, като ЗСУ и ЗПУО, са

основание за организацията и предоставянето на съответните услуги с участие на частни оператори, докато Законът за концесиите регламентира процесуалния ред за възлагането на публично-частното партньорство.

Имайки предвид липсата на нарочен закон за публично-частното партньорство, от една страна, и от друга – нуждата от извличане на правила по тълкувателен път, е необходимо да се очертае кръг от препоръки за подобряване и урегулиране на възможността за създаване на публично-частно партньорства в социалната сфера.

Препоръки, свързани със законодателни промени. Привличането на частни оператори е свързано с осигуряване на възможността за икономическа изгода от осъществяването на дейността, както и подобряване и увеличаване на хоризонта за осъществяване на дейността, така че частният оператор да има интерес и изгода да поеме оперативния риск и да осъществява дейността през достатъчно дълъг период, и така да бъде обоснована икономически дейността му. За да се осигури икономическата структура на дейността обаче, следва да се постигне икономическият баланс между заплащането на концесионна такса към публичния концедент, от една страна, и осигуряването на приходоизточници за частните оператори. Независимо от създаването на изрична уредба, следва също да се има предвид и да се обърне внимание на обстоятелството, че при публично-частното партньорство или концесиониране, въпреки предоставяне на дейността на частен оператор, отговорността следва да остава при държавата, общината или директора на училището като субект, носещ отговорност за такава дейност по принцип.

Не следва да се пренебрегва и обстоятелство като натрупан негативен обществен имидж на концесиите в България, често свързан с непрозрачни процедури, неефективен контрол и опасения за корупционни практики. Решението не следва да бъде ограничаване или минимизиране на използването на ПЧП инструменти. Напротив – необходимо е въвеждането на специфични и възискателни механизми за мониторинг, отчетност и контрол на всеки етап от изпълнението на ПЧП. Това включва ясни индикатори за качество, публичен достъп до информация, участие на гражданския сектор в надзорните процеси и независим одит на ключови проекти. Подобряването на прозрачността и ефективността на тези партньорства ще допринесе както за възстановяване на общественото доверие, така и за по-пълноценно използване на ПЧП като инструмент за устойчиво развитие и модернизация на публичната инфраструктура и услуги.

Укрепването на административния капацитет на местната власт е ключов фактор за успешно прилагане на публично-частни партньорства и концесии. С оглед липсата на практика у нас и недостатъчното обследване на обстановката, може да се заключи, че се наблюдава ограничено разбиране и недостатъчен практически опит на местно ниво относно възможностите и ползите от тези инструменти. Това води до пропуснати възможности за привличане на частни инвестиции в обществената инфраструктура и услуги. Липсата на специализирани знания, правна и икономическа експертиза, както и недостатъчно координирани механизми за планиране и управление на ПЧП/концесии, затрудняват идентифицирането и разработването на потенциални проекти. Следователно системното изграждане на капацитет чрез обучения, насоки, добри практики и създаване на вътрешни структури за управление на такива процеси е от съществено значение за ефективното използване на този инструмент в интерес на местното развитие. Информационни кампании и подобряване на осведомеността както в структурите на администрацията, така и сред частните субекти, също би допринесло до повишаване на капацитета за осъществяване на ПЧП.

Публично-частните партньорства носят значителни ползи за най-уязвимите групи в обществото чрез подобряване на достъпа до качествени обществени услуги. Чрез мобилизиране на частен капитал и експертиза ПЧП води до по-бързо и по-ефективно реализиране на инициативи, които иначе биха били затруднени от ограничените ресурси на публичния сектор. Правилно структурирани, тези партньорства включват социални ангажименти, насочени към подобряване на условията за живот на хората в неравностойно положение.

ПЧП е реалистичен и наложителен начин за осъществяване на държавните цели, особено в контекста на ограничени публични ресурси и нарастващи обществени потребности. В условията на демографски предизвикателства – застаряващо население, намаляваща работна сила и концентрация на населението в големите градове – необходимостта от ефективно управление на публичните инвестиции и услуги става още по-осезаема. ПЧП предоставя възможност за по-гъвкаво и устойчиво реализиране на стратегически проекти чрез ангажиране на частния сектор, като същевременно се запазва фокусът върху обществения интерес. Това го прави не просто алтернатива, а стратегически инструмент за постигане на дългосрочни цели в сложна социално-икономическа среда.

Препоръчителна е законодателна намеса, която да даде основа за икономическата конструкция на извършването на дейността като публично-частно партньорство, с

акцент върху възможността за частния оператор да използва предоставеното държавно и/или общинско имущество за цели, различни, но не противоречащи на концесионната дейност, което следва да даде възможност за предоставяне на нови услуги към обществото, от които частният оператор може да печели и така да се оправдае интересът му към поемане на риска от извършване на дейността, както и инвестициите му.

/п/

Зорница Русинова

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ

ПРИЛОЖЕНИЕ

Концесия за строителство и услуги по организация и управление на „Център за образование, спорт и култура в село Осоица, Община Горна Малина, Софийска област“
Концесионна процедура № 121-242/10.05.2023 с концесионен договор, сключен на 25.09.2023 г. с частно основно училище „Космос“

Обосновка за концесията:

Предмет на концесията

- Услуги по организиране и експлоатация на Център за образование, спорт и култура, състоящ се от:
- основно частно училище (от предучилищна възраст до 7. клас включително, лицензирано от МОН);
- физкултурен салон за нуждите на учениците; за жителите и гостите на общината ежедневно след 18 часа, а в събота, неделя и почивни дни – целодневно срещу достъпно заплащане;
- читалище за провеждане на творчески занимания, организирани от концесионера и/или външни школи;
- библиотека, включително и дигитална, с разнообразен многоезичен книжен фонд и периодичен печат, както и дневна читалня към нея;
- Всяка друга услуга, предложена от концесионер, е предимство, в случай че е налице обществена значимост от нейното извършване, респективно получаване от населението в района.
- Реконструкция на съществуващата помощна сграда чрез надстрояване и основен ремонт в сградата, в която да бъдат разположени столова, стаи за нощувка, библиотека и читалня, ведно с подходящ брой, вид и разположение санитарни помещения, с РЗП след реконструкцията от около 350 кв.м.
- Проектиране и изпълнение на многофункционален спортен салон с разгъната застроена площ от около 360 м² и височина от около 8 метра кота корниз, представляваща физкултурен салон със съблекални и санитарен възел.

Финансово-икономическият модел на концесията:

- Надеждна експлоатация на Обекта на концесията (приходи от експлоатацията на обекта);

- Получаване на справедливо концесионно възнаграждение, съответстващо на:
- физическото състоянието и годността за ефективна експлоатация на Обекта на концесията преди възлагането на концесията и обвързано с резултатите от извършваната с обекта на концесията дейност за срока на концесията;
- Разкриване на нови работни места;
- Поемане от Концесионера на разходите за изпълнение на възложеното строителство.
- Възвръщане на вложените инвестиции в строителството и в управлението на Концесията;
- Получаване на очаквано ниво на възвращаемост за вложените средства

Съгласно чл. 64 от концесионния договор се дължи концесионно възнаграждение в размер на еднократно плащане от 5500 лв. до 3 месеца от влизане в сила на концесионния договор, както и фиксирано възнаграждение от 8000 лв. за първите седем години от срока на договора, а след това 1,2% от приходите на концесионера, но не по-малко от 8000 лв.